

Wczesna diagnoza szansą wczesnej terapii. Adaptacja narzędzia do diagnozy poziomu rozwoju pragmatyki u dzieci w 2-4 roku życia

Anna Filip

Marta Białecka-Pikul

Małgorzata Stępień-Nycz

Katarzyna Kuś

Uniwersytet Jagielloński, Instytut Psychologii

VII Ogólnopolska Konferencja Psychologii Klinicznej Dziecka

21 – 22 września, 2018 Warszawa

Kompetencja pragmatyczna

- zdolności komunikacyjne umożliwiające efektywne funkcjonowanie w sytuacjach życia codziennego (O'Neill, 2014)
- wpływ rozwijających się zdolności społeczno-poznawczych – teorii umysłu; perspektywa, cele, intencje itp. (O'Neill, 2012)
- pierwsze przejawy: gesty i wokalizacje (Bates, Camaioni, Volterra, 1975)
- ścisły związek z poznaniem i funkcjonowaniem społecznym (Mathews, 2014; Brinton i in., 1997; Marton, Abramoff i Rosenzweig, 2005; Ketelaars i in., 2010; 2016; Hoicka, 2014 Pouscoulous, 2014; Filippova, 2014)

Badanie i pomiar:

- polskie adaptacje – pomiar komunikacji i języka:
  - Inwentarze MacArthur–Bates (MacArthur–Bates Communicative Development Inventories – M-CDI; Fenson i in., 1993; Smoczyńska i in., 2015)
  - Language Developmental Survey (LDS; Rescorla, 1989; Rescorla i in., 2017)
  - Children’s Communication Checklist 2 (Bishop, 2003; Abbot-Smith i in., 2018)
- semantyka (słownik) i gramatyka u dzieci powyżej 5 roku życia

Language Use Inventory (LUI, O'Neill, 2002):

- pomiar pragmatyki u dzieci w wieku **18-47** miesięcy
- narzędzie typu „parent-report”, 20-30 min.
- 14 podskal, 180 pytań:
  - Porozumiewanie się za pomocą **gestów** (2 podskale)
  - Porozumiewanie się za pomocą prostych **słów** (3 podskale)
  - Porozumiewanie się za pomocą **zdań** (9 podskal)

KWESTIONARIUSZ DO POMIARU KOMPETENCJI PRAGMATYCZNEJ

Language Use Inventory™ [1]. [2]

Autor: dr Daniela K. O'Neill [3], University of Waterloo, Kanada

Tłumaczenie: dr Marta Bialecka-Pikul [3], Uniwersytet Jagielloński w Krakowie,
Katarzyna Duda, Katarzyna Kuś, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Imię i nazwisko dziecka:

Płeć: chłopiec dziewczynka

Data urodzenia dziecka: _____
dzieci/miesiący/rok

Imię i nazwisko osoby wypełniającej kwestionariusz:

Stopień pokrewieństwa dziecka z osobą wypełniającą kwestionariusz (np. matka, ojciec, dziadek, nauczyciel):

Imię i nazwisko osoby przeprowadzającej badanie (jeśli dotyczy):

Data wypełnienia kwestionariusza: _____
dzieci/miesiący/rok

[1] This is a non-standardized research adaptation of the Language Use Inventory (LUI) (O'Neill 2002) into Polish by Marta Bialecka-Pikul. Copyright 2009 by Knowledge Development Inc. All rights reserved.

[2] © 2009 Knowledge Development Inc., www.knowledgedevelopment.com, 888.227.2282, wszystkie prawa zastrzeżone, zastrzeżenie informacji jest zgodne z prawem.

[3] Dr Daniela O'Neill, Department of Psychology, University of Waterloo, Waterloo, ON Canada, N2L 3G1, 519.888.4567 ext.22545.

Informacje na temat polskiej wersji kwestionariusza: dr Marta Bialecka-Pikul, Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński, Al. Mickiewicza 3, 31-120 Kraków, tel. 011-224-422.

Adaptacja (LUI-PL)

- tłumaczenie: Marta Białecka-Pikul, Katarzyna Duda, Katarzyna Kuś
- konsultacje z autorką narzędzia i ekspertami; istniejące adaptacje zbliżonych narzędzi
- długofalowy projekt – 3 pomiary:

1 pomiar – 20 mies.

M = 20.2 SD = .97

N = 262

121 DZ 141 CH

2 pomiar – 32 mies.

M = 32.1 SD = .93

N = 256

110 DZ 146 CH

3 pomiar – 44 mies.

M = 44.4 SD = .71

N = 218

97 DZ 121 CH

Rzetelność (alfa Cronbacha dla wszystkich części)

- oryginał (O'Neill, 2007):

WIEK	GESTY	SŁOWA	ZDANIA
18 – 47 mies.	.91	.95	.99

- LUI-PL:

WIEK	GESTY	SŁOWA	ZDANIA
20 mies.	.66	.91	.97
32 mies.	.83	.89	.98
44 mies.	X	.63	.95

Trafność:

- korelacje między skalami w 3 kolejnych pomiarach:

POMIARY	GESTY	SŁOWA	ZDANIA
20 mies. 32 mies.	$r = .32^{***}$	$r = .35^{***}$	$r = .56^{***}$
32 mies. 44 mies.		$r = .15^*$	$r = .64^{***}$
20 mies. 44 mies.			$r = .37^{***}$

* = $p \leq .05$; ** = $\leq .01$; *** = $p \leq .001$

Trafność – korelacje z miarami komunikacji i języka:

- polska adaptacja Language Developmental Survey (LDS, Rescorla, 1989; Rescorla i in., 2017)

LUI-PL (20 mies.)	LDS-PL (24 mies.) WYNIK CAŁKOWITY
GESTY	-.35*** (N = 182)
SŁOWA	.75*** (N = 178)
ZDANIA	.73*** (N = 178)
WYNIK CAŁKOWITY	.76*** (N = 175)

* = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$; *** = $p \leq .001$

Trafność – korelacje z miarami komunikacji i języka:

- próbki mowy spontanicznej:

MOWA SPONTANICZNA (24 mies.)	LUI-PL (20 mies.)			
	GESTY	SŁOWA	ZDANIA	WYNIK CAŁKOWITY
POJEDYNCZE SŁOWA	-.07 (<i>N</i> = 249)	.18** (<i>N</i> = 244)	.11 (<i>N</i> = 237)	.13 (<i>N</i> = 233)
DŁUŻSZE WYPOWIEDZI (>2 słów)	-.23** (<i>N</i> = 249)	.38*** (<i>N</i> = 244)	.36*** (<i>N</i> = 237)	.38*** (<i>N</i> = 233)

* = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$; *** = $p \leq .001$

Trafność – korelacje z miarami komunikacji i języka:

- Obrazkowy Test Słownikowy – Rozumienie (OTS-R; Haman i Fronczyk, 2012)
- Zadanie Nazywania Obrazków (ZNO; Haman i Smoczyńska, 2010)

LUI-PL (32 mies.)	OTS-R (36 mies.)	ZNO (36 mies.)
GESTY	-.22*** (N = 209)	-.16* (N = 237)
SŁOWA	.26*** (N = 209)	.37*** (N = 237)
ZDANIA	.38*** (N = 209)	.46*** (N = 237)
WYNIK CAŁKOWITY	.38*** (N = 209)	.47*** (N = 237)

* = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$; *** = $p \leq .001$

Trafność – związki między podskalamami:

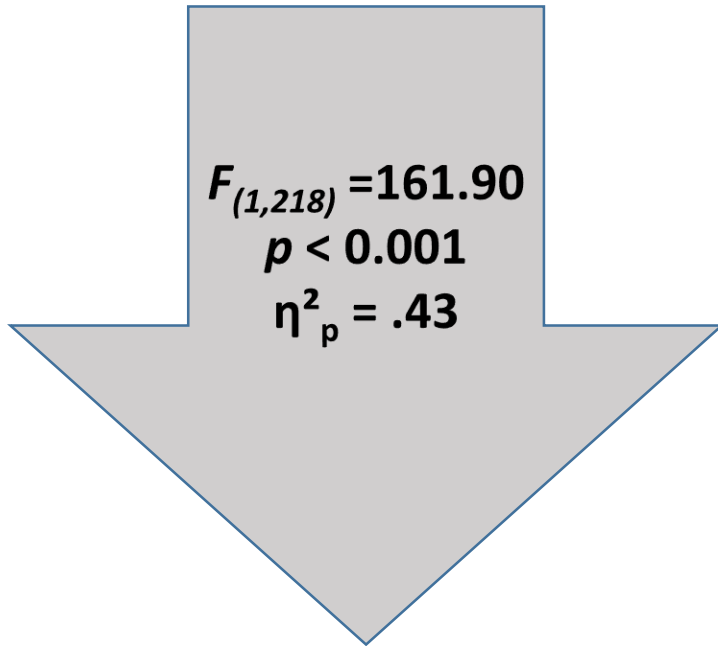
- ujemne korelacje

	SŁOWA	ZDANIA
GESTY 20 mies.	20 mies.	20 mies.
	$r = -.19^{**}$	$r = -.19^{**}$
GESTY 32 mies.	32 mies.	32 mies.
	$r = -.15^*$	$r = -.18^{**}$

* = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$; *** = $p \leq .001$

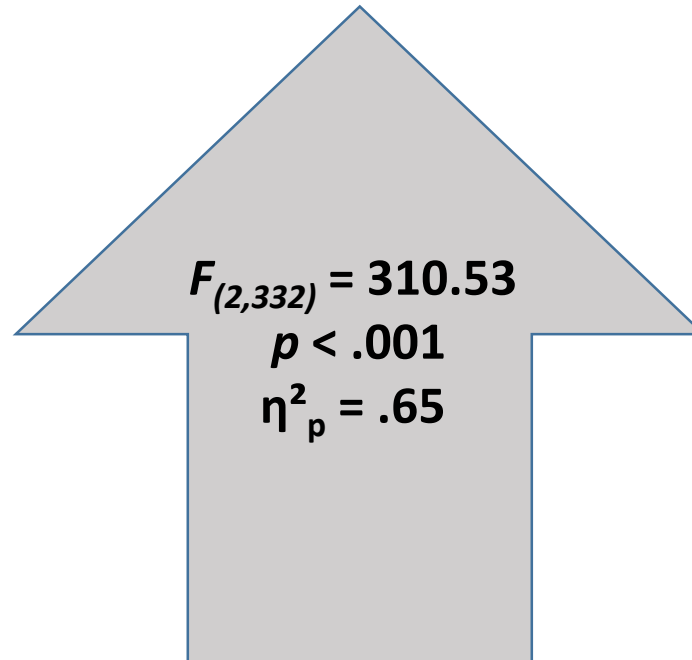
Zmiany związane z wiekiem:

GESTY 32 mies.

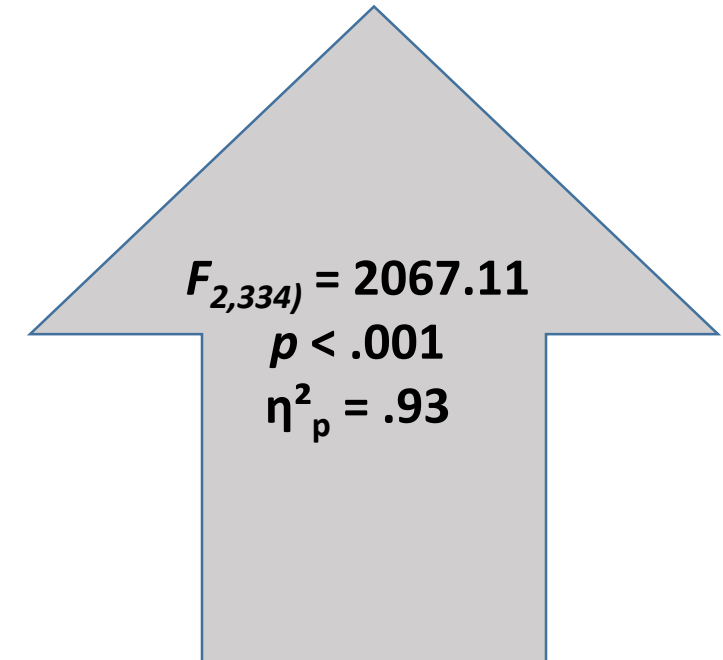
GESTY 20 mies.

SŁOWA 32 mies.

SŁOWA 20 mies.

ZDANIA 32 mies.

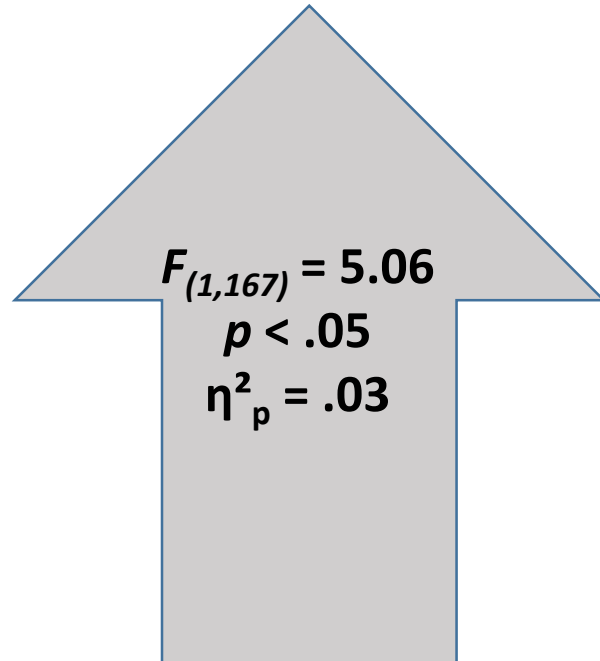
ZDANIA 20 mies.

- wzrost dla wyniku całkowitego ($F_{(2,164)} = 1771.07, p < .001, \eta^2_p = .96$)

Różnice związane z płcią:

DZIEWCZYNKI > CHŁOPCY

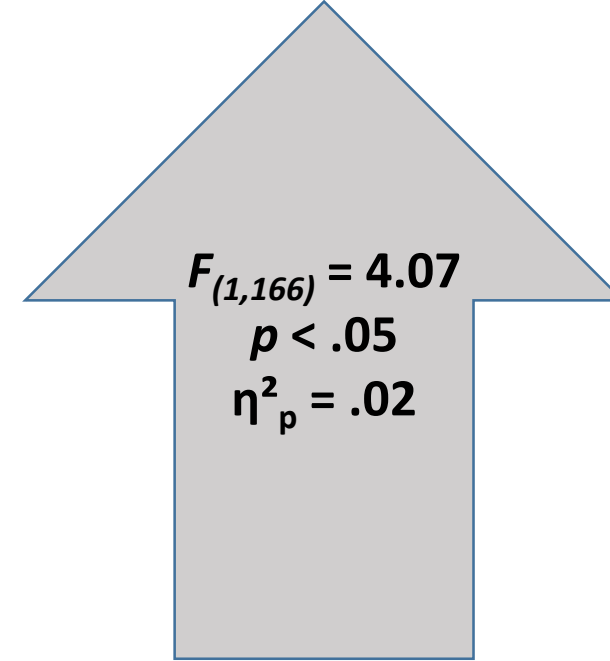
ZDANIA 32 mies.

ZDANIA 20 mies.

TYLKO CHŁOPCY

SŁOWA 44 mies.

SŁOWA 32 mies.

Podsumowanie i wnioski:

- dobre wartości psychometryczne adaptacji - wyniki zbliżone do oryginalnych (O'Neill, 2007) i innych adaptacji (Pesco i O'Neill, 2016)
- zmiany związane z wiekiem
- procedura adaptacji
- możliwość dokonywania porównań międzyjęzykowych; rozwój pragmatyczny dzieci dwujęzycznych
- kontekst kliniczny
  - diagnoza wczesnych zaburzeń rozwoju pragmatyki i języka (O'Neill, 2007; 2009)
  - diagnoza wczesnych zaburzeń komunikacji społecznej (DSMV; por.: Norbury, 2014)
  - zagrożenia i wyzwania związane z rozpoczęciem edukacji oraz wejściem w środowisko rówieśnicze (por.: Brinton i in., 1997)

*Prezentowane badania zostały przeprowadzone w ramach projektu **Narodziny i rozwój zdolności do mentalizacji**, kierowanego przez dr hab. Martę Białecką-Pikul, finansowanego przez **Narodowe Centrum Nauki (projekt nr 2011/01/B/HS6/00453)**.*